

Увеличената норма на спестяване води до по-ниско търсене на банков кредит

Автор: Кристофор Павлов, Главен икономист на УниКредит Булбанк

Макар и сравнително бавно, оперативната среда за банките ще продължи да се подобрява. Основна роля за това ще има ускоряването на ръста на БВП и излизането на икономиката от периода на ниска инфлация. Ускоряването на растежа през следващите няколко години ще бъде свързано най-вече с нарастващата роля на сектора на домакинствата. Това означава, че все повече импулси за увеличаване на ръста на кредита ще идват от сектора на домакинствата, тъй като пазарът на труда се възстановява, жилищното строителство се възстановява, цените на недвижимите имоти се възстановяват, като всичко това се случва след седем години на болезнено оздравяване на балансите на домакинствата, в които със сигурност се е натрупало и някакво, вероятно немалко отложено търсене.

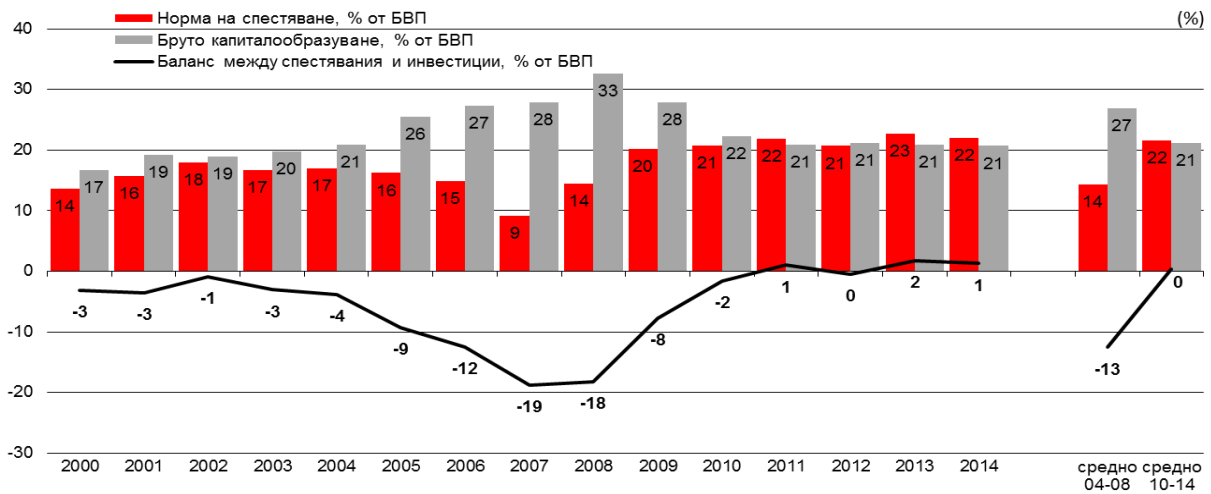
В същото време динамиката на ръста на кредита ще зависи най-вече от корпоративния кредит, който продължава да формира близо три-четвърти от обемите на новоотпуснатите кредити в системата. Пречките пред растежа на корпоративния кредит остават свързани най-вече с търсенето. Преди кризата от 2009 година инвестициите на корпоративния нефинансов сектор превишаваха спестяванията с около 6% от БВП (виж графики 1, 2 и 3). След това обаче нормата на спестяване нарасна до средно 20% от БВП през периода 2010-2014 година спрямо 15% през периода 2004–2008 година. В същото време инвестициите, измерени чрез бруто капиталобразуването намаляха до 16% от БВП през 2010 -14 година спрямо 21% през петте години предшествващи кризата от 2009 година (тоест от 2004 до 2008 година), най-вече поради спада на инвестициите в сектор недвижими имоти и някои вертикално интегрирани сектори, като строителството и производството на мебели и оборудване за дома. Тази промяна в баланса спестяване-инвестиции (от спестявания, които са по-ниски от инвестициите със сума съответстваща на 6% от БВП средно за периода 2004-2008 година до положителен баланс между спестявания и инвестиции от 4% от БВП за периода 2010–2014 година) означава, че днес компаниите разчитат в много по-голяма степен на собствени средства, за да финансират инвестициите си и следователно се нуждаят от по-малко заеман капитал, включително и по-малко банков кредит.

Финансовата задлъжнялост на нефинансовите предприятия намалява. Кредитите, така както са отчетени в консолидирания баланс на нефинансовите предприятия, намаляват до сума съответстваща на 98.5% от БВП през 2014 година, спрямо пика от 106.5% през 2010 година (виж Таблица 1). В това число кредита отпуснат от местни банки след период от шест последователни години за първи път пада под 40% от БВП през 2014 година (до 37.1%). Всички съотношения за финансова задлъжнялост посочени в Таблица 3 отчитат подобрене през последните няколко години. Както общото ниво на задлъжнялост, така и покритието на дълга със собствени средства сочат, че задлъжнялостта на корпоративния сектор, която се превърна в един от основните източници на уязвимост на икономиката преди започването на глобалната финансова и икономическа криза, постепенно мигрира към по-управляеми нива.

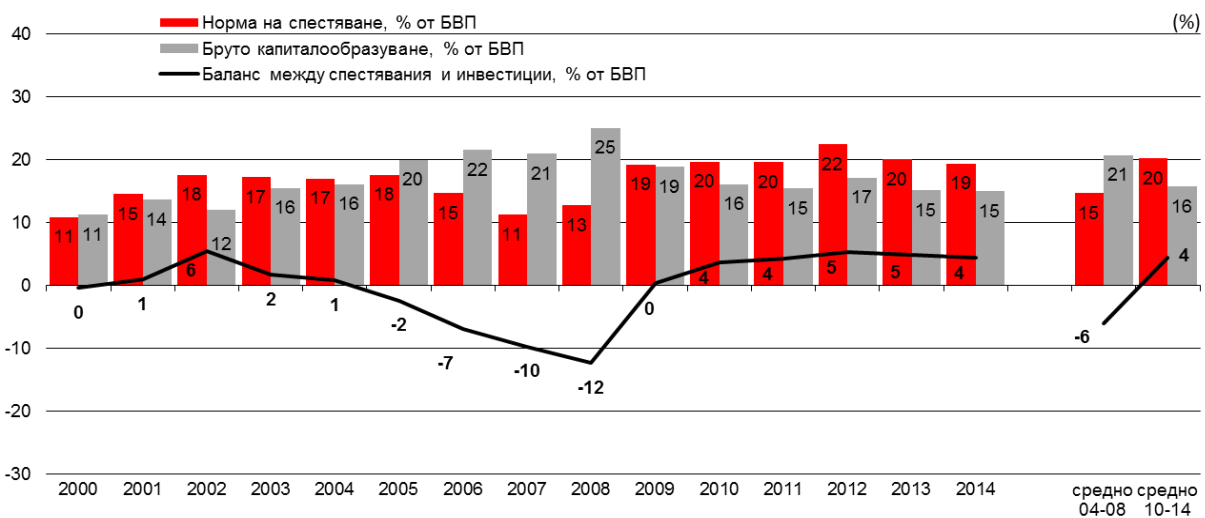
След приключването на прегледа на качеството на активите буферите от капитал и провизии на банките ще са по-силни. Това най-вече се дължи на промяната в поведението на банките с български собственици, които след като регулаторите взеха решение за провеждане на детайлен преглед на качеството на активите се преориентираха към формирането на по-големи провизии и укрепване на капиталовите си позиции, с цел преодоляване на изоставането спрямо останалите банки. Така нашият основен сценарий за развитието на банковия сектор предвижда съотношението собствен капитал към общо активи да нарасне до 14.2% в края на 2016 година, спрямо 13.2% и 12.7% отчетени през 2015 и съответно през 2014 година. По подобен начин буферите от провизии ще нараснат до прогнозирано ниво от 75% за съотношението провизии към лоши кредити в края на 2016 година, в сравнение с 68% и 58% през 2015 и съответно 2014 година.

С достигането на капитал към активи от над 14% в края на 2016 година, българските банки на консолидирано ниво ще имат обезпеченост с капитал значително по-висока спрямо банките в САЩ и Западна Европа, където същото съотношение е от порядъка на около 6% и съответно 4%. Това е положителна новина и за ръста на кредита, тъй като укрепването на буферите от провизии и капитал би трябвало допълнително да стимулират банките да кредитират повече. Все пак някакъв значим скок не може да се очаква, тъй като пречките пред ускоряване ръста на кредита остават свързани по-скоро с търсенето, а не с предлагането.

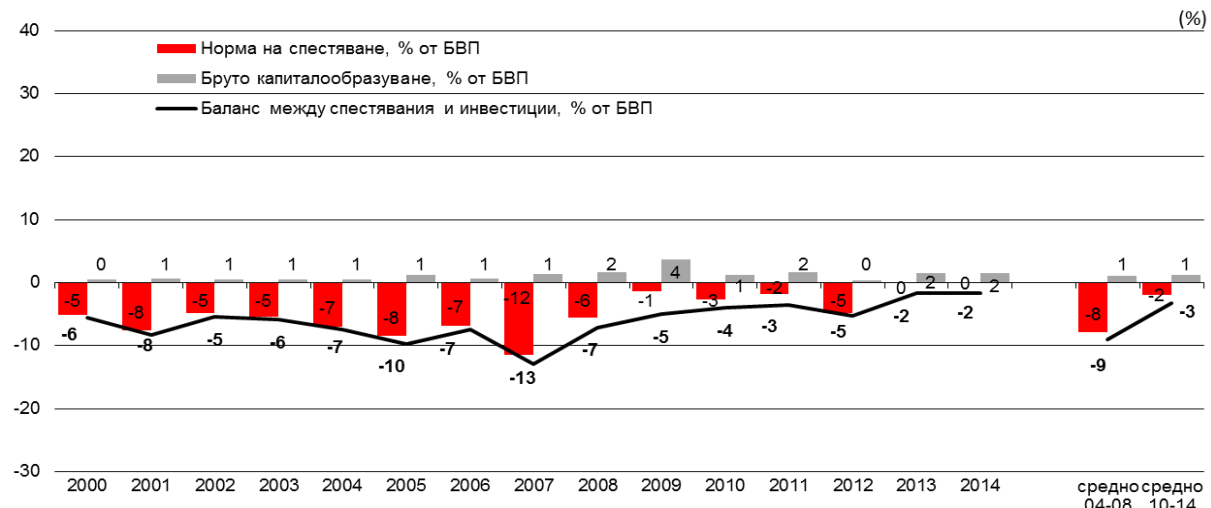
Графика 1: Баланс спестявания-инвестиции (цялата икономика), като % от БВП

Графика 2: Баланс спестявания-инвестиции на нефинансовите корпорации, като % от БВП

Графика 3: Баланс спестявания-инвестиции на домакинствата, като % от БВП

Източник: НСИ, УниКредит Булбанк

Таблица 1: Финансови пасиви на нефинансовите предприятия, консолидирани данни

като % от БВП	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Собствен капитал и акции	55.2	48.8	75.5	100.1	135.0	83.7	100.1	104.3	112.1	94.2	103.0	108.0	
Дългови ценни книжа	0.7	0.8	1.1	3.3	2.0	2.0	1.5	1.5	1.5	1.3	3.4	3.2	
Кредити	33.6	45.4	56.2	70.2	98.8	103.5	105.7	106.5	99.8	101.1	105.6	98.5	-
Кредити от местни банки	18.0	22.1	23.6	24.8	35.5	41.4	42.5	42.9	41.7	43.0	42.8	37.1	35.3
Лизинг и други небанкови финансови институции	0.0	0.0	1.8	3.2	5.7	7.6	6.5	5.4	4.4	4.2	4.2	3.9	3.7
Междуфирмени кредити от чуждестранни компании	7.4	5.8	16.6	23.5	31.6	35.3	38.0	37.7	35.9	36.4	36.1	36.7	28.7
Други кредити*	8.2	17.6	14.2	18.7	25.9	19.2	18.8	20.5	17.8	17.5	22.6	20.8	-
Други сметки за плащане (вкл. търговски кредити)	10.1	11.0	11.4	15.4	15.7	30.3	27.1	26.9	27.4	26.7	26.1	24.5	
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	99.6	106.1	144.2	189.0	251.6	219.7	234.5	239.3	240.8	223.4	238.1	234.3	

* Други кредити - основно кредити от чуждестранни финансови институции

Таблица 2: Относителен дял на кредитите на нефинансовите предприятия, консолидирани данни

в %	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Общ кредити	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	-
Кредити от местни банки	53.6	48.6	42.1	35.3	35.9	40.0	40.2	40.3	41.8	42.5	40.5	37.7	-
Лизинг и други небанкови финансови институции	0.0	0.0	3.2	4.5	5.8	7.3	6.1	5.0	4.4	4.1	3.9	3.9	-
Междуфирмени кредити от чуждестранни компании	22.0	12.7	29.5	33.5	32.0	34.1	36.0	35.4	35.9	36.0	34.2	37.3	-
Други кредити*	24.4	38.7	25.3	26.7	26.2	18.6	17.8	19.3	17.9	17.3	21.4	21.1	-

* Други кредити - основно кредити от чуждестранни финансови институции

Таблица 3: Съотношения за финансова задлъжнялост на нефинансовите предприятия

в %	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Дълг (Дългови ЦК+Кредити) / Собствен капитал	62.1	94.7	75.9	73.4	74.7	126.0	107.1	103.5	90.4	108.7	105.8	94.2	-
Нетни финансови активи*, като % от БВП	-71.9	-72.8	-105.1	-133.8	-180.3	-159.9	-173.6	-181	-181.1	-161.5	-168.8	-159.9	-
Кредити от местни банки / Общ пасиви	18.1	20.8	16.4	13.1	14.1	18.8	18.1	17.9	17.3	19.2	18.0	15.8	-

* Нетни финансови активи = Финансови Активи - Финансови Пасиви

Източник: Евростат (Национални сметки по сектори -Баланс на финансовите активи и пасиви), НСИ, БНБ, УниКредит Булбанк

ДИСКЛЕЙМЪР

Настоящият документ е изготвен на базата на обществено достъпна информация от източници, които се считат за надеждни, но за пълнотата или точността на тази информация не носим отговорност. Всички оценки и мнения, включени в този документ представляват независима преценка на екип „Икономически проучвания“ към момента на неговото публикуване. Ние си запазваме правото да променим изразеното в документа мнение по всяко време, без предварително уведомление, както и да не актуализираме тази информация или да я оттеглим, без предварително уведомление.

Този документ е изготвен само с информационна цел, не е предназначен и (i) не съставлява, както и не е част от предложение или покана за продажба, отправяне на предложение за закупуване или записване на финансови инструменти (ii) не представлява предложение за закупуване или записване на финансови инструменти, (iii) за реклама. Инвестиционните възможности, дискутирани в този доклад могат да се окажат неподходящи за някои инвеститори в зависимост от техните специфични инвестиционни цели и времеви хоризонт или в контекста на тяхното цялостно финансово състояние. Дискутираните инвестиции могат да се колебаят в цената или стойността. Инвеститорите могат да получат по – малко отколкото са инвестирали. Промените в обменните курсове могат да окажат неблагоприятен ефект върху стойността на инвестициите. Освен това, минало изпълнение не е непременно показател за бъдещи резултати. В частност, рисковете, свързани с инвестиции във финансови инструменти в процес на обсъждане, не са обяснени в тяхната цялост.

Съдържащата се в този документ информация се отнася за момента, към който е предоставена, и не може да замести получаването на индивидуален съвет. Инвеститорите трябва да вземат свое собствено решение относно това дали инвестициите, които се реферират в документа са подходящи, с оглед на съответните рискове, своята инвестиционна стратегия и своя правен, данъчен и финансов статус.

Тъй като настоящия документ не представлява пряка или косвена инвестиционна препоръка, нито целия документ, нито част от него може да се счита за основа или мотив или обосновка за сключване на договор или поемане на какъвто и да е ангажимент. Инвеститорите се призовават да се свържат със своя външен инвестиционен консултант за индивидуални обяснения и съвет.

УниКредит Булбанк и/или неговите директори, мениджъри и служители не носят каквато и да е отговорност към получателите на този документ и/или към трети лица за каквито и да е загуби, произхождащи от ползването на настоящия документ или неговото съдържание.

Този документ не е предназначен за конкретни инвеститори, и информацията, съдържаща се в него, не може да бъде разкривана, разпространявана, възпроизвеждана или публикувана по каквато и да е причина без предварителното съгласие на УниКредит Булбанк.